

Starčevo je hram svetske arheologije

- Strategiju kulturnog razvoja Grada Pančeva 2016-2020 u koju smo ugradili starčevačku kulturu kao brend našeg grada. U njoj je uneto i to da će u zaštiti kulturnog nasleđa odnos našeg grada prema starčevačkoj kulturi biti jedna od prioriternih tačaka. To je ono po čemu nas i svet prepoznaje

Na kojim poslovima će Zavod biti angažovan tokom 2016. godine?

- Od većih radova u ovoj godini planiramo da nastavimo radove na zaštiti lokaliteta "Starčevo grad" i izradi plana detaljne regulacije budućeg arheološko-turističkog parka "Neolitsko Starčevo". Prostornim planom Grada Pančeva je predviđeno da se izradi taj planski dokument i početkom ove godine smo već napravili prve značajne korake na tom putu, tako što smo izradili katastarsko-topografski plan, takozvani KTP plan. Sproveli smo javnu nabavku, izvršili geodetsko snimanje tog prostora od 39 hektara na kome će u budućnosti biti realizovan arheološko - turistički park. To je ono što se odnosi na Starčevo a vezano je i za Strategiju kulturnog razvoja Grada Pančeva 2016-2020 u koju smo ugradili starčevačku kulturu kao brend našeg grada. U njoj je uneto i to da će u zaštiti kulturnog nasleđa odnos našeg grada prema starčevačkoj kulturi biti jedna od prioriternih tačaka. To je ono po čemu nas i svet prepoznaje.

Na prostoru južnog Banata planiramo da započnemo radove na proučavanju kovinske tvrđave. To je lokalitet koji se zove Grad u Kovinu. Za Starčevce je to značajno, jer biciklistička turistička ruta koja prolazi kroz Starčevo vodi i ka Kovinu. Mi ćemo pojačati tu transversalu, frekventnost te staze, tako da će od svega toga sigurno i Starčevci imati koristi. U Kovinu ćemo se baviti u prvoj godini arheološkim iskopavanjima, to je dogovor sa pokrajinskim Sekretarijatom za kulturu, ali čekamo da raspišu konkurse. Sada radimo na sanaciji škole u Idvoru, završavamo uslove za Plan detaljne regulacije Kovačice koji je proširio te okvire na koje zaštita gleda u izradi planskih dokumenata. Sada radimo i studiju centralne zone Bele Crkve, posao koji je već dugo stajao u Zavodu i koji nameravamo da završimo i pomognemo naporima ljudi iz Bele Crkve da se njihova glavna gradska ulica uredi i da ona postane jedna promenada koja odgovara njenim turističkim potencijalima.

Sedište nam je u Pančevu i iz odgovornosti prema našem osnivaču i zbog toga što smo uglavnom svi Pančevci, pokrećemo projekat koji se tiče zaštite starog gradskog jezgra. U formalnom smislu, to će biti donošenje Odluke o utvrđivanju jezgra Pančeva za prostornu kulturno-istorijsku celinu, ali uz asistenciju i podršku Gradske uprave gde pre svega mislim na gradonačelnika i člana gradskog veća za kulturu i informisanje Milenka Pavlova. Pokušaćemo da kroz jedan širi projekat koji, koliko se tiče zaštite toliko i kulture našeg grada, privrednih potencijala, razvoja zanatstva, svega onoga što može da bude pokretač toga, da to staro gradsko jezgro koje živi u nekim snovima Pančevaca, da ih materijalizujemo i napravimo ambijent koji će privući Beograđane. Na ruku nam ide i činjenica da je 108 GSP-a napravila taj veliki korak od dva kilometra i stigla do Pančeva. To je šansa i Pančeva i Starčeva da sa punim

kapacitetom imamo prilike da se obraćamo tržištu Beograda. Potrebno je da budemo dovoljno spretni da ih privučemo.

Na teritoriji koju pokrivате, koji poslovi zahtevaju hitnu intervenciju, a još uvek niste uspeali da obezbedite dovoljnu finansijsku podršku?

- Mnogo je vremena prošlo u kom se nije ozbiljno bavilo spomeničkim nasleđem, kao da nas tradicija nije interesovala. Ako se ne bavimo nasleđem neće ni nas biti. Građevinski fond je u lošem stanju. To se odnosi na najznačajnije građevine koje imamo, koje naš Zavod tretira kao spomenike kulture, ali su oni i duhovna mesta. To su hramovi. Izostala je prava saradnja Zavoda za zaštitu spomenika kulture i crkve. Mi imamo dobru komunikaciju s rimokatoličkom crkvom i ostalim verskim zajednicama. Međutim, evidentan je problem koji postoji u odnosu sa Pravoslavnom crkvom. Naš je zadatak, ne da se mešamo u tuđ posao, nego da asistiramo i pomognemo da taj spomenički karakter, svedočanstva koji imaju ti naši hramovi ne budu protiv duhovnih potreba koje oni imaju, već da ih pojačavaju i praktično svedoče o njihovom poreklu i onima koji nisu vernici. To je suština i to je ono gde mi moramo da pronađemo način da se to reši. Zavod je pružio ruku i kao predstavnik države čeka Crkvu da zajedno krenemo u rešavanje problema. Činjenica je da su spomenici kulture neobnovljiv resurs, kada uništimo tu vremensku komponentu koju spomenik sobom nosi, kada ga naružimo, uništimo, on prestaje da bude to što jeste, on postaje falsifikat.

Koliko objekata i spomenika kulture je pod zaštitom Zavoda i od čega zavisi u kojoj meri će ustanova koju vodite dobro da radi svoj posao?

- Zavod za zaštitu spomenika kulture Pančevo pokriva osam opština južnog Banata od kojih su najznačajnije Pančevo i Vršac. Kulturno nasleđe o kojem brinemo kategorisano je u tri stepena zaštite: izuzetni značaj, veliki značaj i spomenici kulture. Imamo kategoriju evidentiranih spomenika koji pretenduju da budu spomenici dok ne prođu svu proceduru. U registru koji se vodi u Zavodu za zaštitu spomenika kulture u Pančevu trenutno je upisano 121 nepokretno kulturno dobro, od toga 89 spomenika kulture, dve prostorno kulturno-istorijske celine, 27 arheoloških nalazišta i jedno znamenito mesto. Ono što odlučuje u kojoj meri ćemo moći da radimo svoj posao, uvek je novac. Po uloženom novcu se vidi šta smo uradili, šta su bili konkretni radovi. Kad nema novca, postoji i onaj posao koji se ne vidi, a stalna je obaveza Zavoda. To je prikupljanje dokumentacije. Mi se bavimo istraživačkim radom. Suština našeg posla je da sve podatke o spomenicima kulture imamo na takvom nivou da je moguće rekonstruisati u potpunosti objekat na osnovu dokumentacije koju imamo. To je veliki posao, velika obaveza našeg Zavoda. Prilagođavamo se vremenu, volimo da izvodimo radove, to je deo koji je najlepši kad zablista obnovljeni spomenik kulture, ali postoji i onaj istraživački deo koji ima svoju poetiku.

Zavod za zaštitu spomenika kulture od 2006. godine radi na obnovi kula svetilja u Pančevu. U kojoj fazi je obnova ova dva svetionika na ušću Tamiša u Dunav?

- Završili smo projekat sanacije obaloutvrde uz podršku Pokrajinskog sekretarijata za kulturu. Sad čekamo da Pokrajinski sekretarijat za kulturu raspiše konkurs kako bismo mogli da konkurišemo za sredstva da taj posao i sprovedemo. Vaši čitaoci trebalo bi da znaju da su se uslovi plovidbe i pravila rečnog saobraćaja promenili iz vremena kada su građene kule i sada je to po međunarodnim konvencijama definisano tako da svetionici ne mogu više da budu vraćeni u svoju osnovnu namenu. To bi bilo protivno važećim pravilima plovidbe. Sada je tok Dunava

Napisao Violeta Jovanov Peštanac
sreda, 09 mart 2016 15:40

regulisan i signalizacija na tom plovnom putu je definisana na mnogo višem nivou. Ono što stoji je da su svetionici simbol našeg grada, simbol Tamiša i kapija Banata. Vesna Potpara, arhitekta Zavoda, vodila je radove na obnovi tela svetionika. Radovi su rađeni u dva maha od 2006. godine. Prvo su izvođeni unutrašnji radovi, pa projekat jedne i druge kule, pa sad je na redu obaloutvrda.

Potrudili smo se da pribavimo sve saglasnosti i dozvole, u skladu sa zakonom i novom procedurom o planiranju i izgradnji objekata da možemo da izvedemo te radove. Postoje pokrajinski fondovi namenjeni za industrijsko nasleđe kao i Dunavski fondovi. Prvi put smo uradili sve što je naša obaveza, prikupili dokumentaciju, što je bilo veoma teško jer se kod Svetionika nije tačno znalo ni ko je bio nadležan za njih. Imamo sada svu dokumentaciju i spremni smo da konkurišemo kod svih fondova.

Uključeni ste u projekat izgradnje budućeg arheološko-turističkog parka u Starčevu. U kojoj fazi je sada taj posao?

- Izrađene su replike neolitskog naselja koje bi sada trebalo redovno održavati, ceo taj lokalitet bi trebalo držati u dobrom i pristojnom stanju, jer su to sve lako razgradivi materijali. Često dolaze grupe zaljubljenika, posetilaca iz inostranstva, koji žele da upoznaju starčevačku kulturu. To je hram svetske arheologije i ne bi trebalo da se brukamo kada dolaze u Starčevo. Mi ćemo se potruditi da zajedno sa Mesnom zajednicom stvorimo uslove za sistemsko održavanje tog prostora. Do sada smo, Zavod i Mesna zajednica zajedno, imali nekoliko neuspešnih pokušaja. Postoji dobra volja i Mesne zajednice i Zavoda, ali je potrebno da se preformulišu odnosi na nivou Grada i da se pokaže da im je stalo do toga. Samom izradom Plana detaljne regulacije stvoriće se uslovi da Neolitsko Starčevo dobije posle 7.500 godina svoje papire, kao i uslove da to bude prostor na kome će moći da se investira. Otvaraju se fondovi Dunavske strategije za nas.

Starčevo je na Dunavu, uz Pančevo, uz Rafineriju nafte Pančevo. Postoji mnogo potencijalnih interesa koji bi mogli da pomognu realizaciju Neolitskog Starčeva.

Da li u Starčevu postoje objekti koji su pod zaštitom Zavoda za zaštitu spomenika kulture i šta bi trebalo građani da znaju, kakvu vrstu dozvola da traže i na koji način se sprovodi cela procedura?

- U Starčevu ne postoje pojedinačni objekti koji su spomenici kulture ili su pod zaštitom, ali postoji Urbanistički plan u čijoj izradi smo mi učestvovali. U njemu su evidentirani svi objekti arhitekture, etno arhitekture, koje bi trebalo ambijentalno sačuvati. Građani Starčeva preko javnih službi traže uslove za gradnju za zone koje smo obeležili. Centar Starčeva, crkva, Trg neolita, park, pijaca, to su sve zone ambijenta koje bi trebalo u potpunosti sačuvati. Partner smo Mesnoj zajednici u tome da se Starčevo unapredi.

Postoje objekti ruralne arhitekture koji bi mogli da se koriste u turističke svrhe i uvrste u turističku ponudu, ako su vlasnici zainteresovani. Evidentirali smo te objekte i voljni smo da zajedno s vlasnicima učestvujemo u realizaciji toga, da podignemo svest da je to mnogo primerenije za razvoj turizma, nego zidati potpuno nove objekte.